

Paciorki ze Świbia – nie(d)ocenione źródło do badania kontaktów ludności zamieszkującej obecne ziemie polskie w okresie halsztackim

Tomasz Purowski

Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, puro74@tlen.pl

Słowa kluczowe: okres halsztacki, „szlak bursztynowy”, szkło, „szklisty fajans”, bursztyn

Na birtualnym cmentarzysku w Świbiu, pow. gliwicki, datowanym na okres halsztacki, odkryto przedmioty wykonane z różnych surowców i tworzyw: gliny, brązu, żelaza, ołowiu, kości, rogu, kamienia, bursztynu oraz „tworzyw szklistych”. Paciorków bursztynowych znaleziono jedynie siedem (w 5 grobach; 0,9% wszystkich grobów), natomiast wykonanych z „tworzyw szklistych” – ponad 1700 (w 39 obiektach; 7% wszystkich grobów). Jest to najliczniejsza kolekcja tego typu wyrobów z okresu halsztackiego ujawniona na obszarach obecnej Polski. Omawiany zbiór zabytków jest urozmaicony; składają się na niego przedmioty o różnej formie osnowy i dekoracji, wykonane zarówno z „właściwego szkła”, jak i ze „szklistego fajansu”. Niektóre okazy (jak paciorek „w formie gwiazdy”) są znaleziskami unikatowymi, bardzo rzadko spotykanymi w Europie. Biżuteria datowana na HaC-HaD1, wykonana ze „szklistego fajansu”, spotykana jest na obszarach obecnej Polski na ograniczonym terenie: w Wielkopolsce, na Śląsku i przylegającej części zachodniej Małopolski. Wykonano ją prawdopodobnie w Italii i na terenach byłej Jugosławii, a następnie sprowadzono tzw. bursztynowym szlakiem. Najpewniej tą samą trasą trafiły na obszary współczesnej Polski rzadsze w HaC-HaD1 paciorki szklane. Tworzywo, z które zostały uformowane („szkło właściwe”) wytopiono jednak nie w Europie (jak „szklisty fajans”), ale na obszarach wschodnioródziemnomorskich.